

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 9 marca 2015 r. powódka J. P. wniosła o zasądzenie od pozwanej Państwowej Wyższej Szkoły (...) w Ł. na swoją rzecz kwoty 7.000 zł tytułem naruszenia autorskich praw osobistych oraz kwoty 7.500 zł tytułem naruszenia autorskich praw majątkowych, obydwie kwoty wraz z odsetkami liczonymi od dnia 11 marca 2014 r. do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu powódka wskazała, że jest autorką fotografii przedstawiającej postać J. F., która to fotografia została bezprawnie użyta i rozpowszechniona przez pozwaną na stronie internetowej pozwanej pod adresem www.filmpolski.pl. W publikacji tej nie wskazano imienia i nazwiska autorki fotografii, a użycie i rozpowszechnienie nastąpiło bez jej wiedzy i zgody. Powódka wskazała, że dochodzi kwoty 7.000 zł tytułem zadośćuczynienia na podstawie art. 78 ust. 1 ustawy Prawo autorskie oraz kwoty 7.500 zł tytułem trzykrotności wynagrodzenia, które byłoby należne w razie udzielenia zgody na korzystanie z utworu na podstawie art. 79 ust. 1 pkt. 3 lit. b ustawy Prawo autorskie. (pozew –k.2-10)

W piśmie z dnia 18 sierpnia 2015 r. powódka dokonała zmiany powództwa w zakresie pkt. 2 pozwu, wnosząc o zasądzenie od pozwanej na swoją rzecz kwoty 5.000 zł tytułem naruszenia autorskich praw majątkowych wraz z odsetkami liczonymi od dnia 11 marca 2014 r. do dnia zapłaty. Powódka wskazała, że ograniczenie powództwa wynika z uwzględnienia wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 czerwca 2015 r. (sygn. akt SK 32/14), w związku z treścią którego powódka dochodzi sumy pieniężnej w wysokości dwukrotności wynagrodzenia, które byłoby jej należne za udzielenie zgody na korzystanie z utworu. (pismo –k.214)

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Pozwany podniósł, że brak jest zawinionego działania pozwanego, stanowiącego przesłankę do wystąpienia z roszczeniem z tytułu naruszenia praw autorskich osobistych. Pozwany ponadto podniósł sprzeczność roszczenia z tytułu naruszenia autorskich praw majątkowych z Konstytucją RP, a także iż kwota wynagrodzenia wskazana przez powódkę ma zastosowanie do komercyjnego korzystania z fotografii jej autorstwa i nie może być wprost odniesiona do serwisu niekomercyjnego, jakim jest baza (...), w którym żadne zdjęcia nie są publikowane za wynagrodzeniem. Pozwany podniósł także zarzut nadużycia praw podmiotowych przez powódkę. (odpowiedź na pozew –k.222-226)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powódka J. P. jest autorką fotografii przedstawiającej postać J. F.. (okoliczność bezsporna)

Przedmiotowe zdjęcie, wraz z kilkunastoma innymi zdjęciami autorstwa powódki, opublikowano na stronach serwisu www.filmpolski.pl, prowadzonego przez Państwową Wyższą Szkołę (...) w Ł. w roku 2004, za zgodą powódki, przekazaną redakcji serwisu mailowo przez asystentkę powódki D. M.. Przedmiotowe zdjęcie zostało umieszczone na stronie poświęconej J. F.. Zdjęcia powódki były podpisane nazwiskiem powódki, a dodatkowo na stronach, na których były umieszczone zamieszczono linki do strony internetowej powódki. Zdjęcia publikowane były w ten sposób w serwisie do roku 2009. (zeznania świadka J. C. –k.282, czas nagrania 00:19:10-00:25:18)

W dniu 10 marca 2009 r. redakcja serwisu otrzymała pismo od pełnomocnika powódki, wzywające do usunięcia z serwisu www.filmpolski.pl zdjęć autorstwa powódki. Niezwłocznie po tym liście redaktor serwisu (...) rozpoczął usuwanie wszystkich zdjęć autorstwa powódki publikowanych dotychczas w serwisie. (zeznania świadka J. C. –k.282, czas nagrania 00:25:18-00:31:10)

Przez przeoczenie z w/w serwisu nie została usunięta jedna kopia fotografii autorstwa powódki przedstawiająca postać J. F., która od marca 2009 r. do października 2012 r. była publikowana w w/w serwisie bez zgody powódki oraz bez wskazania imienia i nazwiska autorki fotografii. Fotografia ta została usunięta z głównej strony poświęconej aktorowi,

a pozostała na jednej z pobocznych stron serwisu odnotowującej udział J. F. w jednej etiudzie szkolnej. (zeznania świadka J. C. –k.282, czas nagrania 00:31:10 – 00:42:53, wydruk ze strony internetowej –k.24)

W dniu 5 listopada 2012 r. redakcja serwisu otrzymała kolejne pismo od powódki, zarzucające że serwis łamie prawa powódki publikując zdjęcie J. F.. Wtedy w serwisie nie było już zdjęcia J. F.. Zostało ono usunięte w październiku 2012 r., kiedy to strona, na której było umieszczone została zlikwidowana w związku z przebudową serwisu. (zeznania świadka J. C. –k.282, czas nagrania 00:25:18-00:31:10)

Serwis www.filmpolski.pl powstał w marcu 1998 r. jako baza dokumentująca historię kina polskiego. Baza ta nie ma charakteru komercyjnego. Dostęp do niej jest bezpłatny i powszechny, na portalu nie są publikowane reklamy, działalność serwisu jest finansowana ze źródeł własnych pozwanej Uczelni oraz dotacji Polskiego Instytutu Sztuki Filmowej. Serwis nie przynosi dochodów. (zeznania świadka J. C. –k.281 odwrót, czas nagrania 00:13:28-00:19:10, umowa o udzielenie dotacji –k.231-238)

Powódka jest zawodowym fotografem. Na swoich fotografiach portretowała m.in.: C. M., S. M., A. W.. (okoliczności bezsporne)

Powódka zawierała umowy licencyjne dotyczące wykorzystania zdjęć jej autorstwa z różnymi podmiotami np. firmą (...) -ka SA w W., Towarzystwem (...) w K., Telewizją (...) SA, (...) Ośrodkiem (...), Gminą L., (...) sp. z o.o. w W., Stowarzyszeniem (...), Gminą Miejską S., Miejską (...) w L.. Ceny za wykorzystanie jednego zdjęcia w serwisie internetowym wahały się od 4.396 zł brutto do 13.660 zł brutto. (umowa licencyjna – k.33,36,41,46,51,55,58,61,65,68,71,78)

W dniu 8 listopada 2013 r. powódka zawarła ugodę z Ambasadą Rzeczypospolitej Polskiej w Hiszpanii i Skarbem Państwa – Ministerstwem Spraw Zagranicznych, w której Ambasada i (...) zobowiązały się do zapłaty na rzecz powódki odszkodowania z tytułu bezumownego korzystania z fotografii S. M. na dwóch stronach internetowych w kwocie 17.400 zł. (ugoda –k.49)

W dniu 16 września 2014 r. powódka zawarła ugodę z Ambasadą Rzeczypospolitej Polskiej w C., w której Ambasada zobowiązała się do zapłaty na rzecz powódki odszkodowania z tytułu bezumownego korzystania z fotografii C. M. w Biuletynie Ambasady w kwocie 7.500 zł netto. (ugoda –k.74)

Na stronie internetowej powódki widnieje cennik, w którym za publikację jednego zdjęcia w Internecie widnieje cena 2.500 zł. (wydruk ze strony internetowej –k.32)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych dowodów. Sąd oddalił wniosek pełnomocnika powódki o przesłuchanie powódki w charakterze strony w drodze pomocy sądowej. Wskazać należy, że wniosek o dopuszczenie tego dowodu nie został zgłoszony w pozwie, a dopiero na rozprawie. W sprawie nie zaistniały żadne okoliczności, które uniemożliwiały zgłoszenie tego wniosku w pozwie. Późniejsze zgłoszenie wniosku o przesłuchanie powódki nie było też usprawiedliwione wynikami postępowania dowodowego, w tym sensie, że potrzeba przesłuchania powódki zaistniała dopiero w wyniku przeprowadzenia innych dowodów. W takiej sytuacji wniosek o dopuszczenie dowodu z przesłuchania powódki należało uznać za spóźniony w rozumieniu art. 207 par. 6 KPC. Należy dodać, iż wobec wniosku o przesłuchanie powódki w drodze pomocy sądowej, przeprowadzenie tego dowodu spowodowałoby zwłokę w rozpoznaniu sprawy, ponieważ skutkowałoby koniecznością odroczenia rozprawy. Gdyby powódka stawiała się na rozprawę przeprowadzenie dowodu z jej zeznań byłoby możliwe, pomimo spóźnionego wniosku, ponieważ nie skutkowałoby koniecznością odroczenia rozprawy.

Sąd zważył co następuje:

Jest niewątpliwe, że fotografia autorstwa powódki, będąca przedmiotem sprawy stanowi utwór w rozumieniu ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych z dnia 4 lutego 1994 roku (Dz.U. Nr 90, poz. 631) ze zm. i podlega ochronie autorsko - prawnej przewidzianej w cytowanej ustawie. Zgodnie z art. 1 ust. 1 i 2 pkt. 1 w/wym. ustawy przedmiotem

prawa autorskiego jest każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiejkolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia (utwór). W szczególności przedmiotem prawa autorskiego są utwory fotograficzne (art. 1 ust. 2 pkt. 3 powołanej ustawy).

Powódce, jako twórcy przysługują względem utworu autorskie prawa osobiste wynikające z art. 16 ustawy, chroniące nieograniczoną w czasie i niepodlegającą zrzeczeniu się lub zbyciu więź twórcy z dziełem.

Stosownie do treści art. 17 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, twórca przysługuje wyłączne prawo do korzystania z utworu i rozporządzania nim na wszystkich polach eksploatacji oraz do wynagrodzenia za korzystanie z utworu. Twórca może udzielić upoważnienia do korzystania z utworu na wymienionych w umowie polach eksploatacji z określeniem zakresu, miejsca i czasu tego korzystania (art. 67 ust. 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych).

Pozwana rozpowszechniając na stronach internetowych filmpolski.pl fotografię autorstwa powódki bez jej zgody, naruszyła zarówno autorskie prawa osobiste, jak majątkowe powódki.

Wbrew twierdzeniom pozwanej naruszenie praw autorskich miało charakter zawiniony. W orzecznictwie oraz doktrynie formułowane są wzorce należytego postępowania, powszechnie aprobowane w społeczeństwie lub danej grupie społecznej. Konkretny wzorzec zależy od rodzaju prowadzonej działalności oraz obowiązków, jakie na daną grupę zawodową nakładają przepisy prawa bądź pragmatyki zawodowe. W przypadku podmiotów profesjonalnych, do jakich należy zaliczyć pozwaną, formułując wzorzec należytej staranności powinno się brać pod uwagę zawodowy charakter tej działalności (art. 355 par. 2 KC). Patrząc więc przez pryzmat profesjonalnej działalności naukowej uczelni artystycznej, jaką jest pozwana, współpracującej na co dzień z różnymi autorami i artystami, należy stwierdzić, że pozwana nie dołożyła należytej staranności, co doprowadziło do użycia przedmiotowej fotografii bez zgody powódki. Pozwana, jako podmiot prowadzący serwis internetowy filmpolski.pl nie może skutecznie usprawiedliwiać się przeoczeniem jednego ze zdjęć autorstwa powódki podczas usuwania zdjęć z serwisu. Zachowanie takie uznać należy za zawinione i nie noszące znamion profesjonalizmu.

Zgodnie z art. 78 ust. 1 ustawy prawo autorskie, jeżeli naruszenie autorskiego prawa osobistego było zawinione, sąd może przyznać twórcy odpowiednią sumę pieniężną tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. Powódka w żaden sposób nie udowodniła, aby wskutek działania pozwanego doznała krzywdy rozumianej jako ujemne przeżycia psychiczne wywołane faktem naruszenia autorskich praw osobistych. W pozwie nie zostało nawet wskazane, na czym doznana przez powódkę krzywda miałaby polegać. W takiej sytuacji żądanie zadośćuczynienia za naruszenie autorskich praw osobistych podlegało oddaleniu.

Na podstawie art. 79 ust. 1 pkt. 3 lit. b ustawy prawo autorskie (w brzmieniu obowiązującym w dacie wniesienia pozwu), uprawniony, którego autorskie prawa majątkowe zostały naruszone, może żądać od osoby, która naruszyła te prawa, naprawienia wyrządzonej szkody poprzez zapłatę sumy pieniężnej w wysokości odpowiadającej dwukrotności, a w przypadku gdy naruszenie jest zawinione – trzykrotności stosownego wynagrodzenia, które w chwili jego dochodzenia byłoby należne tytułem udzielenia przez uprawnionego zgody na korzystanie z utworu. Wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 czerwca 2015 r., sygn. akt SK 32/14, który wszedł w życie z dniem 1 lipca 2015 r. (Dz. U. poz. 932), powyższy przepis został uznany za niezgodny z Konstytucją RP w zakresie, w jakim uprawniony, którego autorskie prawa majątkowe zostały naruszone, może żądać od osoby, która naruszyła te prawa, naprawienia wyrządzonej szkody poprzez zapłatę sumy pieniężnej w wysokości odpowiadającej – w przypadku gdy naruszenie jest zawinione – trzykrotności stosownego wynagrodzenia, które w chwili jego dochodzenia byłoby należne tytułem udzielenia przez uprawnionego zgody na korzystanie z utworu. W ocenie Sądu skutkiem powyższego wyroku Trybunału Konstytucyjnego jest ograniczenie wysokości roszczenia z tytułu zawinionego naruszenia autorskich praw majątkowych do dwukrotności stosownego wynagrodzenia (tak samo jak w przypadku naruszenia niezawinionego). Sąd nie podziela pojawiających się w orzecznictwie poglądów, iż skutkiem powyższego wyroku Trybunału Konstytucyjnego jest ograniczenie wysokości roszczenia z tytułu zawinionego naruszenia autorskich praw majątkowych do jednokrotności stosownego wynagrodzenia. Przyjęcie takiego poglądu

skutkuje uznaniem, że uprawnionemu należy się niższe odszkodowanie w przypadku zawinionego naruszenia praw autorskich (jednokrotność), niż w przypadku naruszenia niezawinionego (dwukrotność). Pogląd taki, w ocenie Sądu orzekającego, nie znajduje podstawy w aktualnej treści powołanego przepisu, jest ponadto nie do pogodzenia z podstawowym poczuciem sprawiedliwości, które wskazuje, że wysokość odszkodowania powinna być wyższa w przypadku występowania winy po stronie sprawcy.

Powódka, uwzględniając powyższy wyrok Trybunału Konstytucyjnego, ograniczyła swoje roszczenie z tytułu naruszenia autorskich praw majątkowych do kwoty 5.000 zł, stanowiącej wg powódki dwukrotność stosownego wynagrodzenia. Zgodnie z utrwaloną linią orzecznictwa, stosowne wynagrodzenie w rozumieniu art. 79 ust. 1, to takie wynagrodzenie, jakie otrzymałby autor, gdyby osoba, która naruszyła jego prawa majątkowe, zawarła z nim umowę o korzystanie z utworu w zakresie dokonanego naruszenia (tak: Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25 marca 2004 roku, II CK 90/03, OSNC 2005/4/66, Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 26 lutego 1998 roku, I ACa 39/98, OSA 1999/2/6).

W ocenie Sądu powódka wykazała, że gdyby pozwany chciał nabyć legalnie prawo do rozpowszechniania 1 fotografii autorstwa powódki na stronach internetowych filmipolski.pl musiałby zapłacić powódce wynagrodzenie w kwocie 2.500 zł. Zgodnie z cennikiem powódki, umieszczonym na jej oficjalnej stronie internetowej, licencja na wykorzystanie jednego zdjęcia w Internecie kosztuje 2.500 zł. Z załączonych do akt umów licencyjnych wynika, że powódka zawierała umowy na wykorzystanie jednej fotografii jej autorstwa w Internecie na kwoty przewyższające (czasem wielokrotnie) kwotę 2.500 zł. Niezasadny jest przy tym zarzut pozwanego, że cennik powódki dotyczy korzystania z fotografii w celach komercyjnych. Umowy złożone przez powódkę dotyczą też wykorzystania fotografii w celach niekomercyjnych m.in. przez (...) Ośrodek (...), Gminę L., Stowarzyszenie (...), Gminę Miejską S., Miejską (...) w L.. Uwzględniając treść art. 79 ust. 1 pkt. 3 b powołanej ustawy, z tytułu naruszenia autorskich praw majątkowych powódce należy się dochodzona pozwem kwota 5.000 złotych.

Należy dodać, iż niezasadny jest zarzut nadużycia prawa w rozumieniu art. 5 kc. Pozwany nie wskazał w jaki sposób działanie powódki jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, ani jaka konkretna zasada została działaniem powódki naruszona.

Odsetki od zasądzonej kwoty Sąd zasądził na podstawie art. 455 kc w zw. z art. 481 § 1 i 2 kc. Powódka nie wykazała, że na etapie przesądowym doręczyła pozwanemu wezwanie do zapłaty. Wezwania takiego nie stanowiło pismo z dnia 26 lutego 2014 r. (k.88). Dopiero z chwilą doręczenia pozwanemu odpisu pozwu został on skutecznie wezwany do zapłaty kwoty dochodzonej pozwem i dopiero od dnia następnego po dniu doręczenia odpisu pozwu pozostaje w zwłoce z zapłatą zasądzonej kwoty, co uzasadnia zasądzenie odsetek od dnia 18 września 2015 r.

Na podstawie art. 355 par. 1 kpc Sąd umorzył postępowanie w zakresie, w jakim powództwo zostało cofnięte.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 kpc. Powódka wygrała sprawę w 40% (5.000 zł z dochodzonej kwoty 12.000 zł). W zakresie kwoty 2.500 zł pozew został cofnięty przez jego doręczeniem pozwanemu, a więc kwota ta nie była brana pod uwagę przy obliczaniu kosztów procesu. Powódka poniosła koszty procesu w kwocie 3.017 zł (600 zł opłata od pozwu, 2.400 zł koszty zastępstwa procesowego, 17 zł opłata od pełnomocnictwa), pozwana w kwocie 2.417 zł (2.400 zł koszty zastępstwa procesowego, 17 zł opłata od pełnomocnictwa). Łączne koszty procesu wyniosły 5.434 zł. Pozwana powinna ponieść 40% kosztów procesu, a więc kwotę 2.173,60 zł. Różnica pomiędzy kosztami faktycznie poniesionymi przez pozwaną, a kosztami które powinna ponieść ze względu na wynik sprawy została zasądzona na rzecz pozwanego od powódki w pkt. 4 wyroku.